

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/68/2019
Identifikačné číslo spisu: 3017200086
Dátum vydania rozhodnutia: 30.09.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:3017200086.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu, JUDr. Judity Kokolevskej a členiek senátu JUDr. Viery Nevedelovej a JUDr. Violy Takáčovej, PhD., v právnej veci žalobkyne: E. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom F. E. XXX, XXX XX F. E., právne zastúpená Advokátskou kanceláriou JUDr. Jozef Kováčik, s.r.o., so sídlom Legionárska 6434/2, 911 01 Trenčín, IČO: 47 251 913, proti žalovanému: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, so sídlom Špitálska č. 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. UPS/US1/SSVOPHNSSD1/SOC/2017/256 Hof z 03.02.2017, o kasačnej sťažnosti žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne, č. k. 15Sa/8/2017-102 zo 16. januára 2019 takto

rozhodol:

I. Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a.

II. Žalovaný je povinný nahradiť žalobkyni trovy kasačného konania v rozsahu 100 %.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Trenčíne rozsudkom, č. k. 15Sa/8/2017-102 zo 16.01.2019 zrušil rozhodnutie žalovaného č. UPS/US1/SSVOPHNSSD1/SOC/2017/256 Hof z 03.02.2017 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“) v spojení s rozhodnutím Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Trenčín č. TN1/OHNNV/ŠSD/SOC/2016/42538-0010 zo 17.10.2016 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“) a vec vrátil na ďalšie konanie. Preskúmaným rozhodnutím žalovaný zamietol odvolanie žalobkyne a potvrdil prvostupňové rozhodnutie, ktorým Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Trenčín rozhodol, že žalobkyni za obdobie od 01.08.2014 do 30.06.2015 zanikol nárok na rodičovský príspevok.

2. Krajský súd v odôvodnení rozsudku uviedol, že rozhodnutie žalovaného ako aj prvostupňové rozhodnutie je potrebné zrušiť z dôvodu podľa § 191 ods. 1 písm. e) zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“), t.j. že zistenie skutkového stavu orgánom verejnej správy bolo nedostačujúce na riadne posúdenie vecí. Krajský súd poukazuje na potrebu došetrenia okolností, za ktorých mali byť dňa 05.02.2014 na prvostupňovom správnom orgáne podávané jednotlivé žiadosti manželom žalobkyne, pričom sa ako vhodný a prirodzene do úvahy prichádzajúci dôkazný prostriedok javí výsluch manžela žalobkyne, k čomu správne orgány doposiaľ neprikročili, ale sa pri ustáľovaní tejto

spornej skutočnosti uspokojili s vyjadreniami zamestnancov správneho orgánu. Pritom, ak si našli časový priestor na získavanie vyjadrení zo strany zamestnancov správneho orgánu, nevidí krajský súd dôvod, aby v rámci požiadavky na úplné a dôsledné zistenie skutkového stavu, získali vyjadrenie aj osoby, ktorá disponuje autentickými informáciami nadobudnutými na základne vlastného prežívania situácie na úrade práce dňa 05.02.2014, t.j. manžela žalobkyne. Uvedené považuje správny súd za taký dôkazný prostriedok, ktorý je potrebné vykonať v rámci správneho konania a nie v konaní pred správnym súdom, čo bolo tiež ďalším dôvodom, pre ktorý správny súd odmietol výsluch manžela žalobkyne na pojednávaní. Krajský súd uložil správne mu orgánu zabezpečiť vyjadrenie manžela žalobkyne k okolnostiam dňa 05.02.2014 pri podávaní jednotlivých žiadostí na správnom orgáne, pričom voľbu konkrétnej procesnej formy, prostredníctvom ktorej správny orgán získa potrebné informácie od manžela žalobkyne, ponecháva krajský súd na úvahe úradu práce. Ak z vyjadrení manžela žalobkyne vyplynú skutočnosti, ktoré bude potrebné alebo vhodné overiť ďalšími dôkazmi, správny orgán má postupovať v zmysle požiadavky na spoľahlivé zistenie skutkového stavu, vyjadrenej ustanovením § 3 ods. 5 správneho poriadku. Po takto doplnenom dokazovaní následne správny orgán opätovne náležite vyhodnotí všetky získané dôkazy a o veci rozhodne.

3. Proti uvedenému rozsudku podal v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť žalovaný (sťažovateľ), ktorú odôvodnil tým, že krajský súd nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 440 ods. 1 písm. f) SSP) a dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnemu právnenému posúdeniu veci (§ 440 ods. 1 písm. g) SSP). Sťažovateľ uviedol, že krajský súd nezohľadnil skutočnosť, že manžel žalobkyne pracoval v Rakúsku, preto bolo žalobkyňi pozastavené poskytovanie rodičovského príspevku pri starostlivosti o dieťa - dcéru E. nar. XX.XX.XXXX, s tým že žalobkyňa si uplatní rodinné dávky (rodičovský príspevok a prídavky na deti) v Rakúsku. Žalobkyňa proti tomu odvolanie nepodala. Podľa sťažovateľa je zrejmé, že ak by aj žalobkyňa doručila dňa 05.02.2014 žiadosť o vyplácanie rodičovského príspevku na mladšiu dcéru Q., zastavenie poskytovania rodičovského príspevku by sa týkalo aj tejto žiadosti, pričom rodičovský príspevok by jej nebol priznaný. Sťažovateľ uviedol, že žalobkyňa si nespĺnila povinnosť v lehote 8 dní oznámiť skutočnosť, že manžel pracuje v zahraničí. Túto skutočnosť oznámila až 01.04.2014, takmer po dvoch rokoch. Trval na tom, že žalobkyňa podala žiadosť o rodičovský príspevok na dcéru Q. až dňa 29.01.2016, pričom s poukazom na § 6 ods. 1 zákona č. 571/2009 Z.z., jej bol priznaný spätne od 01.07.2015. Sťažovateľ poukázal na záznam o telefonickom rozhovore z 09.05.2016, z ktorého vyplýva, že žalobkyňa zistila, že nemá vyplácaný rodičovský príspevok náhodne v decembri 2015, lebo z peňazí zasielaných na účet nevedela rozpoznať, či suma rodičovského príspevku je tam zahrnutá.

4. Sťažovateľ namietal aj tvrdenie žalobkyne, podľa ktorého jej pracovníčka úradu povedala, že je zbytočné ukončovať rodičovský príspevok na staršiu dcéru, ktorý sa doberie do apríla a automaticky bude potom pokračovať na mladšiu dcéru. Toto tvrdenie považoval v rozpore so zákonom č. 571/2009 Z.z., pretože rodičovský príspevok sa priznáva na základe podanej žiadosti. Sťažovateľ je toho názoru, že žalobkyňa ani jej manžel napriek svojim tvrdeniam do správneho, ale ani do súdneho konania nedoložili žiadne relevantné doklady, ktoré by potvrdzovali tvrdenia o podaní žiadosti na rodičovský príspevok dňa 05.02.2014. Preukázateľným spôsobom žalobkyňa podala žiadosť až dňa 29.01.2016. Výpočutie manžela žalobkyne považuje sťažovateľ za neúčelné, nakoľko je predpoklad, že tento by vo svojej výpovedi potvrdzoval tvrdenie žalobkyne (manželky), že žiadosť podala 05.02.2014. Ďalej žalovaný zastáva názor, že dôkazné bremeno je na strane žalobkyne - preukázanie doručenia žiadosti o rodičovský príspevok. Krajský súd podľa sťažovateľa prenáša dôkazné bremeno na správne orgány, i keď je táto povinnosť na strane žalobkyne. Sťažovateľ je toho názoru, že ak sa v spisovej dokumentácii nenachádza žiadosť o rodičovský príspevok, tak táto nebola podaná. Považuje rozhodnutia správnych orgánov za zákonné a správne a žiada rozsudok krajského súdu zrušiť a vrátiť mu vec na ďalšie konanie.

5. Ku kasačnej sťažnosti sa vyjadrila žalobkyňa, ktorá uviedla, že nesúhlasí s kasačnou sťažnosťou a jej odôvodnenie považuje za účelové. Opakovane uviedla, že prvotnou príčinou jej problému je nezaevidovanie žiadosti o rodičovský príspevok na dieťa Q., ktorú predložila 05.02.2014. Súhlasila s názorom krajského súdu, že v záujme došetrenia okolností, za ktorých mali byť dňa 05.02.2014

podávané jednotlivé žiadosti jej manželom sa ako vhodný dôkazný prostriedok javí výsluch manžela. Namietala, že nezákonnosť a jednostrannú zaujatosť voči jej osobe preukazuje vyjadrenie žalovaného v kasačnej sťažnosti, kde už bez akéhokoľvek posúdenia prejedikuje svoje ďalšie rozhodnutie a tvrdí, že aj následne bude postupovať na základe dokladov nachádzajúcich sa v spisovej dokumentácii. Žalobkyňa nesúhlasí s tvrdením, že dôkazné bremeno je na jej strane s poukazom na ust. § 32 ods. 1 Správneho poriadku. Žiadala kasačnú sťažnosť zamietnuť.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP), po zistení, že kasačnú sťažnosť podal včas účastník konania, bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) preskúmal vec a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalovaného nie je dôvodná.

7. Podľa 8 ods. 7 zákona č. 571/2009 Z.z. o rodičovskom príspevku a o zmene a doplnení niektorých zákonov na konanie o rodičovskom príspevku sa vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní okrem § 18 ods. 3, § 33 ods. 2, § 60, § 61 až 68 všeobecného predpisu o správnom konaní, ak tento zákon neustanovuje inak.

8. Podľa § 32 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (Správny poriadok) správny orgán je povinný zistiť presne a úplne skutočný stav vecí a za tým účelom si obstarat' potrebné podklady pre rozhodnutie. Prítom nie je viazaný len návrhmi účastníkov konania.

9. Podľa § 32 ods. 2 Správneho poriadku podkladom pre rozhodnutie sú najmä podania, návrhy a vyjadrenia účastníkov konania, dôkazy, čestné vyhlásenia, ako aj skutočnosti všeobecne známe alebo známe správnomu orgánu z jeho úradnej činnosti. Rozsah a spôsob zisťovania podkladov pre rozhodnutie určuje správny orgán.

10. Spornou v danom prípade zostala skutočnosť, či žalobkyňa resp. jej manžel dňa 05.02.2014 podal žiadosť o rodičovský príspevok. Ide teda o otázku skutkovú, ktorú bolo potrebné objasniť už v rámci správneho konania. Po preskúmaní administratívneho spisu žalovaného, sa kasačný súd stotožňuje s názorom krajského súdu, že žalovaný správny orgán nezistil presne a úplne stav vecí, ako mu to prikazuje ust. § 32 ods. 1 Správneho poriadku.

11. Kasačný súd pripomína, že správny súd nie je súdom skutkovým, ale je súdom, ktorý posudzuje právne otázky napadnutého rozhodnutia orgánu verejnej správy. Nenahrádza činnosť orgánu verejnej správy rozsiahlym dokazovaním, ktoré by prioritne mal vykonať orgán verejnej správy. Pokiaľ zistenie skutkového stavu je nedostačujúce na riadne posúdenie vecí, je daný dôvod na zrušenie napadnutého rozhodnutia podľa § 191 ods. 1 písm. e) SSP.

12. Nie je možné súhlasiť s námietkou sťažovateľa, že dôkazné bremeno zaťažuje žalobkyňu. S poukazom na vyššie uvedené ustanovenia Správneho poriadku je to správny orgán, ktorý má povinnosť presne a úplne zistiť skutkový stav vecí a za týmto účelom si obstarat' dostatočné podklady pre vydanie rozhodnutia. Pokiaľ žalovaný opiera svoje rozhodnutie o zápisnicu z 05.02.2014, kasačný súd poukazuje na to, že zo samotného jej znenia vyplýva rozpor. Nie je zrejmé, prečo manžel žalobkyne oznamoval narodenie druhého dieťaťa a v súvislosti s tým, že nevznikol nárok na materské, žiadal o vyplácanie rodičovského príspevku na prvé dieťa do veku troch rokov. Z konštatovania, že dňa XX.XX.XXXX sa narodila dcéra Q., je zrejmé, že toto je rozhodujúca informácia, ktorú manžel žalobkyne prišiel oznámiť prvostupňovému správnomu orgánu v súvislosti s nárokom na rodičovský príspevok. V zápisnici z 05.02.2014 sa jasne uvádza, že žalobkyňa oznamuje zmenu v zmysle zákona č. 571/2009 Z.z., čo je v rozpore s tvrdením žalovaného, že nenastala zmena v poberaní rodičovského príspevku, ktorý mal bez zmeny pokračovať za starostlivosť o staršiu dcéru E. do veku jej 3 rokov. Zároveň kasačný súd poukazuje na konštatovanie v zápisnici z 05.02.2014, že: „Účastník/čka konania podľa § 18 ods. 3 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov berie na vedomie začatie konania vo veci rodičovského príspevku.“ Toto poučenie je v priamom rozpore s tvrdením žalovaného, že konanie o rodičovskom príspevku za starostlivosť o dcéru Q. sa začalo až dňa 29.01.2016. V tejto súvislosti kasačný súd dáva do pozornosti, že odkaz na zákonné ustanovenie v poučení nie je správny, vzhľadom na to, že zákon o rodičovskom príspevku aplikáciu ust. § 18 ods. 3 Správneho poriadku

vyľučil. Uvedený nedostatok však nemá vplyv na to, že správny orgán sám poučil žalobkyňu, že dňa 05.02.2014 začalo konanie o rodičovskom príspevku. Žalovaný ako aj prvostupňový správny orgán prehliadli skutočnosti svedčiace v prospech tvrdenia žalobkyne, že dňa 05.02.2014 jej manžel podal žiadosť o rodičovský príspevok za starostlivosť o mladšiu dcéru Q.. Z uvedeného je zrejmé, že sa žalovaný nevysporiadal s rozpormi v podkladoch, na základe ktorých vydal preskúmané rozhodnutie.

13. Námietku sťažovateľa, že výsluch manžela žalobkyne je neúčelný, pretože je predpoklad, že bude potvrdzovať tvrdenie žalobkyne, kasačný súd hodnotí ako nedôvodnú. Žalovaný už vopred hodnotí dôkaz, ktorý ešte nevykonal. Na jednej strane žalovaný zastáva názor, že žalobkyňa nepreukázala podanie žiadosti, na strane druhej odmieta vykonať dôkaz (výsluch manžela), ktorý by jej tvrdenia mohol potvrdiť. Takýto prístup je v rozpore so základnými pravidlami správneho konania predovšetkým s ust. § 3 ods. 2 Správneho poriadku, podľa ktorého sú správne orgány povinné postupovať v konaní v úzkej súčinnosti s účastníkmi konania, zúčastnenými osobami a inými osobami, ktorých sa konanie týka, a dať im vždy príležitosť, aby mohli svoje práva a záujmy účinne obhajovať, najmä sa vyjadriť k podkladu rozhodnutia, a uplatniť svoje návrhy.

14. Tvrdenia sťažovateľa v kasačnej sťažnosti ohľadom práce manžela žalobkyne v zahraničí, nepovažoval kasačný súd za relevantné pre riešenie spornej otázky.

15. Na základe vyššie uvedeného kasačný súd dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalovaného nie je dôvodná, a preto je podľa § 461 SSP zamietol.

16. O trovách konania rozhodol podľa § 167 ods. 1 v spojení s § 467 ods. 1 SSP, tak že úspešnej žalobkyňi priznal úplnú náhradu trov konania.

17. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.